

ripetado de la unua linio de la **unua** strofo kun la lasta (kvara) linio de la **tria** strofo. Ĉu tro malfacile por kompreni? Nu, mi donos ekzemplojn, por klarigi tian nekutiman versan arton.

Ami la teron (paĝo 117)

La bonan Teron devas ni protekti,
kulturi ĝin memdone kaj ameme.
La Teron devas danke ni respekti,
ne trakti ĝin venene kaj blasfeme!

Kulturi ĝin memdone kaj ameme.
Multoble ĝi repagos nian penon.
Ne trakti ĝin venene kaj blasfeme!
Senĉese portos ĝi por pano grenon.

Multoble ĝi repagos nian penon.
Ni gardu nin per mavo ĝin infekti.
Senĉese portos ĝi por pano grenon.
La bonan Teron devas ni protekti.

La ermito (paĝo 157)

En malespero sentas mi min sola.
Neniu povas funde min kompreni.
Eĉ inter homoj restas mi izola
kaj tamen devas plu la vivon treni.

Neniu povas funde min kompreni.
Min premas kulpoj el pasintaj tagoj.
Mi tamen devas plu la vivon treni.
Sopiri al la fin' de ĝiaj plagoj.

Min premas kulpoj el pasintaj tagoj.
La veron eĉ mi taksas nun idola.
Sopiras al la fin' de ĉiuj plagoj.
En malespero sentas mi min sola.

Ŝulco kvazaŭ elsorĉis el sia maniko entute 99 tiuspecajn pantunetojn kaj aperigis ilin en "La Mago". Ĉiun unuopan pantuneton akompanas je la kontraŭa paĝo pensigaj desegnaĵoj, kiujn skizis Ŝulco mem. Tiaj vizaĝ-agregaĵoj tute ne apartenas al la kontraŭflanka pantuneta teksto, sed ili spegulas ian tiaman animstaton de la aŭtoro, kiam li ankoraŭ versis en la germana kaj la franca lingvoj - - longe antaŭ kiam li lernis versi en Esperanto.

Kion fascinas min estas la esprimkapablo de nur 3 pantunetaj strofoj, en kiuj eĉ ripetigis 5 linioj - do, la tutan enhavon de 12 linioj prezentas fakte nur 7 malsamenhavaj linioj! Laŭlegu pantuneton kaj donu al ĝi ĝustan, laŭsencan akcentigon - kaj miru pri la fluo de penso, la neperceptebla duobliĝo, kaj la tamen restanta esprimpleneco. Eble vi tiam povas bone kompreni mian admiran fascinon.

Tio, kio min plue fascinis estas la diverseco de la enhavoj. Ŝulco verkis pantunetojn pri plej diferencaj aferoj - gajaj kaj tristaj, pripersonaj kaj primateriaj, pri pomoj kaj mensogantoj, estonteco kaj morto, konfido kaj agonio, apokalipso kaj hipohondreco, drivanta folio kaj malespera peto, printempa suno kaj varsovia geto.

Mi selektis nur 3 el tiaj 99 tristrofaj pantunetoj. Bonvolu bone atentigi la ripetigon de laŭordaj linioj kaj la konformecon de la unua kaj lasta linio de la unuopaj poeziaĵoj, kiuj potence akcentas la celitan eldiron.

La "ermito" spegulas la Ŝulcan senton de izoliteco pro miskompreno en Esperantujo - ne nur pro diverskonceptaj prilingvaj opinioj, sed precipe pro lia progresinta malbona aŭdkapablo. Sed ankaŭ en sia poeziaĵa La Mago, Ŝulco ne malevitas atentigi la esperantistaron, gardi ĝian lingvon. Tion montras la pantuneto "Lingvo arte farita". Kaj pro la funebra reveno de lia forpaso antaŭ tri jaroj, mi aldonas al tiu recenzo mian propran saluton al esperantlingva verkisto, pentristo, filozofo kaj erudita scienculo per poeziaĵo - - kompreneble ankaŭ pantunetforme.

Lingvo arte farita (paĝo 93)

El nia lingvo faru ne ludilon!
Severa estas ĝi, science grava.
Ekkonu ĝuste ĝian malfacilon!
Genia verko de racio rava!

Severa estas ĝi, science grava,
surbaze de logiko interhoma,
genia verko de racio rava!
Tutmonda konvencio idioma!

Surbaze de logiko interhoma
disfaldas ĝi mirige sian brilon.
Tutmonda konvencio idioma!
El nia lingvo faru ne ludilon!

Rikardo Ŝulco (1906 - 1997)

Li siajn pensojn malavare donis,
staranta firme sur la Fundamento.
Aprobi ilin oni ne bezonis,
ĝojigis lin komprena komplimento.

Staranta firme sur la Fundamento
pri nia lingvo zorgis li vivhorojn:
ĝojigis lin komprena komplimento
kaj amasigis li en ni trezorojn.

Pri nia lingvo zorgis li vivhorojn,
nelogikaĵojn tute ne pardonis,
sed amasigis li en ni trezorojn.
Li siajn pensojn malavare donis.

R. Sachs

Recenzo

Zlatko Tišljar. **Eŭropa ideologio**, Inter-Kulturo Maribor, 1998, 68a paĝa poŝformata libr(et)o, 11.5 x 16.5 cm, ISBN 961-6075-19-5

Valoro kaj kvalito de libro estas dependa de ties enhavo, ne de ties granda aŭ maldikeco. Tian eldiron pravigas la lasta publikigaĵo de Tišljar, kiu prezentis sian "Eŭropan ideologion" dum la Montpeliera UK komence de aŭgusto 1998. Bedaŭrinde la anonco de la oficiala aŭtoro prezentado de la poŝlibro okazis eksterprograme kaj same eksterprograme ŝanĝiĝis dufoje la anoncita prelegejo - kun bedaŭrinde nur manpleno da aŭskultantoj sed tamen, aŭ pro tio, treege vigla diskutado.

Mi jam estis trafoluminta la libreton antaŭ la aŭtoro prezentado. Impresis min la densigita formo de speciala demando, kiun *Tiŝljar* jam aludis en siaj antaŭaj verkoj "Duobla Spiralo" (1991) kaj "Esperanto vivas malgraŭ la Esperantistoj" (1997), nome kiel pli efike klarigi al personoj, kiuj ne parolas Esperanton - kaj precipe al politikistoj - la karakteron, valoron kaj celon de neŭtrala transnacia eŭropa lingvo.

La nuntempa Eŭropo Unio estas matura. Tamen preskaŭ ĉiu unuopa membroŝtato pensas pri propralandaĵaj avantaĝoj pere de membreco. Tie kuŝas la malkompreno de subsidiareca pensado kaj la bazaj problemoj de eŭropa unueco. La plej granda ĝisnuna manko de Eŭropo estas definitiva normlingvo kiel komunikilo kaj identecsigno por Eŭropanoj. Estas tiu lasta funkcio de unueca lingvo, kiu pleje gravas kaj kiun ne povas anstataŭi iu ajn de la grandaj naciaj lingvoj, kiom vaste ĝi estu jam parolata - ĉu politike, science, komputile, ĉu interjunulare, lerneje, eduke, ĉu internacie, restoracie, flughavene.

Dum debatoj pri Esperanto kiel komuna eŭropa lingvo, post legado de la libreto de *Tiŝljar* oni ne plu fanfaronos pri facila, nur kelksemajna ellerno de Esperanto ĝis plena posedo (kio ne veras), pri nur 16 reguloj por posedi la Esperantan gramatikon (kies ĝustaj aplikoj ne estas tiom facilaj), aŭ pri la interesperantista unueco kaj samececo (kio estas absoluta malvera revo).

La baza trajto de "Eŭropa Ideologio" estas, ke transnacia Esperanto kiel "Eŭroloingvo" evoluigus propran Eŭropan individuecon kaj kungluus la Eŭropanojn al specifa socia organismo, kiu ŝatos kaj protektos la etnajn diversecojn kaj forte malakceptas ekskludi el la eŭropa komunumo malgrandajn naciajn kulturojn kaj lingvojn pro daŭra dominado de iu politike, ekonomie kaj homamase forta sed al iu nacio apartenanta, nacia lingvo. Esperanto garantius egalecon de ĉiuj naciaj lingvoj en estonta internacia komunika ordo.

Al tiaj gravaj bazaj pensoj, kiuj transtrenas en dek-du ĉapitroj la libreton kiel ruĝa fadeno, sekvas kiel dek-tria ĉapitro la de *Tiŝljar* 1995 iniciatita "Eŭropa Manifesto". Mi dubas, ĉu aldono de tiu lasta ĉapitro nepre necesis, ĉar temas pri apliko de idearo kun la ĉefa principo de subsidiareco en kultura kaj lingva politiko. Tion la aŭtoro jam bone priskribis en la antaŭaj ĉapitroj. Kritikendas ankaŭ kelkaj forlasoj de la temo je la librofino kaj malplialtiĝo de la komence skrupula lingva ekzakteco. Sed tiu manko estas solvebla en sekva eldono.

Kiel poŝformata libreto "Eŭropa Ideologio" ne nur apartenu en la poŝon de ĉiu eŭropane pensanta Esperantisto, sed oni devas preni ĝin plejble ofte el la poŝo en la manon por studi kaj pripensi, ĉu eblas iam estonte "eŭropa identeco".

R. Sachs

Impresoj el KAEST 2000

Mi partoprenis la "Kolokvon pri Apliko de Esperanto en Scienco kaj Tekniko" (KAEST), kiu okazis en Prago novembre 2000, kaj renkontis tie aron da interesaj kaj simpatiaj homoj, aŭdis dudekon da diversfakaj prelegoj kaj konatiĝis kun la nuna stato de la fakmedia esperantista movado. En la oficiala malferma parolo *Petr Chrdle*, la ĉefa organizanto de la aranĝo aŭspiciata de UEA, aliĝis al la tradicio de iamaj SAESToj kaj KAESToj antaŭ jaroj okazigataj en Ĉeĥoslovakio (1978 *Zilina*, 1980 *Ústí nad Labem*, 1981 *Zilina*, 1982 *České Budějovice*, 1984 *Brno*, 1988 *Poprad*, 1989 *Strážnice*, novtempe 1998 *Praha*).

Dimanĉe la 12an de novembro estis dediĉitaj 4 horoj al kolektiva diskuto pri gravaj aferoj ĉirkaŭ la temo "AEST". Mi estis scivolema precipe pri grado de resaniĝo de Terminologia Esperanto-Centro (TEC). En la UK Berlino en 1999 oni ja decidis pri ĝia aktivigo, eble ankaŭ restrukturigo, kaj puŝo al efektivigado de ĝia celo. Mi tiam ankaŭ promesis helpon. Post 4 horoj da entuziasmaj paroloj min ekregis embarasoj. Mi meditis pri rezultoj, serĉis ilin en la memoro ankoraŭ dum pluraj tagoj post la kolokvo, sed vane. Mi provos formuli, kion mi spertis suferi. Komprenu tion kiel averton.

1. Kiel unua priparolata temo estis la demando "Kiu, kie, kiam kaj kiel organizi la venontan KAEST?". Tiu grava, sed tamen akcesora temo okupis du plenajn horojn da svaga babilado por konstati: KAEST 2002 okazos novembre en Prago. Mi estas certa, ke por solvi la demandon sufiĉis kvaronhoro.

2. *P. Chrdle*, la estrarano de UEA por faka kaj scienca agadoj, anoncis, ke post la UK 1999 en Berlino li iniciatis pere de Interreto diskuton pri terminologio kaj restarigo de TEC, sed la rezulto estis nula. Per unufraza konstato li bagateligis la pli ol unujaran diskuton; li ne diris, kiel li la diskuton enkondukis, kian celon fiksis, kiu en la diskuto partoprenis, kiaj estis proponoj ktp. Svaga informo, sed pri detaloj montriĝis neniu scivolo. Mi estas konvinkita, ke iu utiligebla sugesto en la diskuto tamen estus aperinta.

3. Mi tre bone scias, ke TEC neniam funkciis harmonie kun la celoj, ne prezentis iun terminaron kiel modelon. Mi do publike anoncis, ke mi ellaboris konforme kun la ISO-normoj unu terminaron kiel modelon ("Terminaro de betono kaj de betonistaj laboroj"), organizis internacian komisionon por trakti ĝin kaj finlabori (konstru-inĝenieroj el Germanio, Nederlando, Pollando, Slovenio kaj Ĉeĥio) kaj proponas al TEC, ke ĝi la verkon aŭspiciu. La ĉeestantaj reprezentantoj de TEC la aŭspicion rifuzis. Kialon mi ne komprenis. Pri mia kompententeco terminologia kaj faka oni verŝajne ne dubas.